



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qua ratione liceat imagines Dei, & Sanctorum adorare. punct. 4

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

ratem. Quod si virgeas, hanc inferiorem adorationem noluisse Sanctos viros aliis præstare, nec sibi permittere, vt constat ex *Esph. 3. & 13.* vbi Mardocheus noluit genuflectere Aman, & Petrus prohibuit Cornelium sibi adorare volentem, *Act. 10.* & Paulus, & Barnabas prohibuit Ioannem, ne ipsum adoraret, & quidam Angelus prohibuit Ioannem, ne ipsum adoraret. Ergo signum est convenientem non esse hominibus, & Angelis adorationem. Facilis est horum solutio, Mardocheus enim noluit genuflectere Aman, ne videretur homini, honorem Deo debitum deferret: erat enim mos ludæus nullum alium præter Deum continuo honorare, genuflectione, vt tradit Azor *lib. 9. c. 10. q. 3.* Aman ergo non semel, aut iterum postulabat hunc honorem, sed continuo: noluit ergo Mardocheus sic continuo honorare, ne scandalum præberet, & ne diuinum cultum ad hominem transferre videretur. Petrus verò ex modestia honorem alioquin sibi conuenientem recusauit. Paulus item, & Barnabas adorationem illam recusauit: quia Lycaones tanquam Ethnicis, & Gentilibus adorationem Deo debitam, illis præstare volebant. Angelus autem adorationem Ioannis recusauit, tum ex vrbaniitate, tum vt indicaret, quanti ab Angelis humana natura post verbi assumptionem æstimabatur: & præcipue quanti sacerdotes, Apostoli, & Deo charissimi æstimari debeant.

3. Difficultas tamen est, que adoratio Sanctis, & Angelis competat, & ad quam virtutem pertineat?

Et quidem beatis, & Sanctis competere adorationem specie distinctam ab ea, quo honorantur Duces, Magistralis, Reges, alique in dignitate, & potestate humana constituti, videtur hac ratione manifestum; quia sanctitas, & beatitudo est dignitas superioris ordinis, & rationis qualibet alia dignitate, humana, & politica: sed fundamentum adorationis est dignitas personæ adorate. Ergo adoratio Sanctis competens est superioris rationis ab ea que competit hominibus potestate humana gaudentibus: sic pro certo supponit Suarez *1. 1. in 3. p. disp. 52. sect. 3. in princ. Valq. lib. 1. disp. 5. c. 2. & seqq.* Hinc fit adorationem, que hominibus ob dignitatem humanam tribuitur esse cultum ciuilem, que verò Sanctis ob eorum sanctitatem conceditur esse cultum religiosum, & factum: quia affinis est cultus factus, & religioso, quo Deus honoratur, & ab eo originem ducit; tum quia eisdem rebus, quo Deus honoratur, honorantur sanctis Templis nimium, Canticis, Hymnis, Psalmis, Iamnaribus altaribus, &c. vt optime dicit Damascen. *lib. 4. cap. 10.* Tum quia ad pietatem pertinet, tum quia deuotionem excitat, tum quia mouet Sanctos, vt pro nobis intercedant, ac denique bonum spirituale animæ maxime auget. Suarez *supr. vers. 10.* Valquez *supr. adic. c. 2. & disp. 6. cap. 1. in fine. Lessius lib. 2. c. 3. dub. 3. n. 24.*

4. Ad quam autem virtutem hic cultus pertineat? variant Doctores. Alij dicunt ad religionem pertinere. Quia non est inconueniens eadem virtute honorari Sanctos, vt Dei amicos, ac ipsæ Deus honoratur: sicut non est inconueniens eadem charitate Deum, & proximum diligere. Alij e contra dicunt pertinere ad virtutem obseruantie, qua homines honorantur; quia obiectum huius virtutis est dignitas creata. Quilibet ex his sententiis suos habet patronos, vt ex Doctores istam referendis constat. Mihi probabilius videtur specialem virtutem esse constituendam distinctam à religione, quia colitur Deus, & quia homines ob ciuilem dignitatem coluntur: sic optime probat Valquez *lib. 1. de ador. disp. 6. cap. 1. & sequent.* Suarez *disp. 52. sect. 3. vers. quarto.* Lessius *lib. 2. de instit. cap. 26. dub. 3. num. 22.* Quod debeat ad huiusmodi cultum virtus à religione distincta constitui, tradit expressè D. Thom. *communiter receptus, 2. 2. quest. 81. 102. & 103.* & probatur illa efficaci ratione; quia dignitas increata, & creata sunt omnino diuersa. Postulant ergo diuersa virtutes adorari, Neque obstat eadem charitate Deum, & proximum amari; quia hoc tantum verum est, quando proximus non proprie fit, & propter suam bonitatem amatur: sed propter Deum, & Deus in ipso, quod sæpe contingit. At si proximus ob bonum, quod habet, ametur, quia bonum illius est; non ad charitatem, sed ad aliam virtutem misericordie, seu beneficentie pertinet. Sic dicendum est in adoratione. Si enim Sancti non ob dignitatem, quam ex sanctitate participant colantur, sed quatenus templa Dei sunt, & in illis Deus completus; ita vt proxima, & formalis ratio adorationis, diuina excellentia sit, & non creata dignitas in illis existens, tunc certe illa adoratio ad virtutem religionis pertinebit, sicuti pertinet adoratio imaginis Dei: sed quia hæc adoratio periculum habet, tamen fieri possit, deo consulto. D. Thom. & omnes, ab illa abstinere, quod periculum in amore nullo modo cernitur, ac proinde amor Dei, & proximi regulariter ad eandem virtutem pertinent: adoratio verò Dei, & Sanctorum regulariter ad diuersam. Deinde adorationem Sanctis exhibitam ad diuersam virtutem pertinere ab ea, ad quam pertinet adoratio politica, & ciuilis, eodem fundamento probatur: quia ciuilis dignitas est inferioris rationis dignitate supernaturali sanctitatis, & beatitudinis. Ergo non potest sub eadem ratione obiectiua virtutis contineri; ac proinde dicendum est, Sanctorum adorationem ad diuina, seu pietatem pertinere, adorationem verò politicam, ad obseruantiam virtutem.

5. De beatissima Virgine est nonnulla difficultas, an coli debeat adoratione ad religionem pertinente? Et ratio difficultatis

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars I. I.

est; tum eius perfectissima sanctitas, tum prærogatiua matris, ob quam Deo est præ omnibus coniuncta. Ceterum dicendum est, eadem virtute, qua coluntur Sancti, & ipsam coli, quia eius dignitas procedens à gratia, & charitate, reliquisque virtutibus tamen perfectissima sit, non est diuersa rationis à dignitate reliquorum Sanctorum, sed propter hanc dignitatem præcipue beatissima Virgo honoratur, potius quam ob dignitatem maternitatis, iuxta illud *Luc. 11.* vbi mulieri laudanti matris dignitatem, & dicenti. Beatus venter, qui te portauit. Respondit Christus, quinimo qui audiunt Verbum Dei, & custodiunt illud. Ergo si ob dignitatem à gratia, charitate, reliquisque virtutibus acceptam non debetur adoratio diuersa speciei ab ea, quæ debetur re ipsi Sanctis, neque etiam ob dignitatem matris. Item dignitas matris non est dignitas increata, & infinita, sed est dignitas creata, finita, & inferior dignitate Filio. Ergo non potest eadem adoratione coli, qua Filius adoratur, vt rectè expendit S. Thom. *3. p. quest. 25. art. 3. ad 2.*

6. Dices sanctissimam Crucem propter contactum ad Christum adoratione laetia venerari. Sed beatissima Virgo præfilius Christum tetigit, illique fuit coniuncta. Ergo propter hanc conjunctionem adoratione læticia veneranda est. Respondet cum D. Thom. *suprà. Azor lib. 9. cap. 5. fin. & cap. 7. q. 3.* Bonacina *disp. 3. de ador. q. 1. p. 3. num. 6.* negando consequentiam. Nam Crux, reliquæque res inanimata nullam aliam dignitatem habent, præter relationem ad exemplar, & prototypum; ac proinde illi, adoratis prototypus, & exemplar adoratur. Beatissima verò Virgo ex illa diuina conjunctione cum Filio dignitatem intrinsecam habet, ob quam honore, cultu, & adoratione digna est. Non igitur hac omnia adoratione, illa tantum adoratio extrinseca Filij exhibenda est, tamen fieri possit. Alias etiam Sancti, quia sunt domestici Dei, & illius amici, ad ipsamque referuntur, adorandi essent adoratione læticia, quod nullo modo admittitur. Tum ne detur occasio errandi, & intelligendi eos dignos in se esse cultum adoratione, vel nullam aliam dignitatem habere adoratione dignam, præter illam relictam. Tum quia præstat quemlibet ob propriam, & intrinsecam excellentiam honorare, potius quam ob alienam.

7. Sed inquires, quam certitudinem habere debes de sanctitate alicuius, vt illum tanquam Sanctum, & Dei amicum veneris.

Distingendum est de cultu publico, & priuato: si priuato cultu illum venerari vis, sufficit, si tibi prudenter persuadeas Sanctum esse: at si cultu publico eum colere intendis: debet tibi ab Ecclesia eius sanctitas proponi, vel canonizatione, vel beatificatione, vel generali approbatione, que his æquiualeat iuxta text. in *cap. fin. de Relig. & venerat. Sancto.* Sic Suarez *disp. 52. sect. 3. post medium. vers. respondetur in fin.* Valquez *lib. 1. de ador. disp. 5. in fin. numero 167.* Bellarm. *lib. 1. de Sanctis, cap. 10. Sanch. in sum lib. 2. cap. 43. num. 3.* Bonac. *disp. 3. de ador. q. 1. punct. 1. num. 2.* Azor *1. p. lib. 9. cap. 7. q. 9.* Publicus cultus ille dicitur, qui ab Ecclesia est constitutus, & nomine eius fit. Bellarm. *lib. 1. de Sanctis, cap. 10. Sanch. lib. 2. cap. 43. num. 3.*

8. Hinc inferret licere tibi (si absit scandalum) viri, quem Sanctum reputas, tamen canonizatus, nec beatificatus sit, osculari pedes, orationem fundere, imaginem eius depingere, & in cubiculo habere, diem mortis eius, vt festiuum ferere, vigiliam ieiunare; quia hic cultus priuatus est, non publicus. Non tamen licet tibi altare erigere, sacrificium in eius honorem offerre, in Letaniis etiam priuatum dictis nominare, eius imaginem in altari etiam priuato, vel Ecclesia collocare (nisi forte constet collocari ad solum ornatum, non ad venerationem) quia hæc omnia cultus sint publici ab Ecclesia instituti ad Sanctos canonizatos, vel beatificatos venerandos: Sic Sanch. Bonac. & Bellarm. *suprà.* & constat ex Trident. *sess. 25. de inuocat. Sancti.* & notat ibi in remission. Barbola *vers. ollam. in solitam ponere.* Fit secundo, neque gubernatori ciuitatis, neque Episcopo licitum esse publicum votum, ieiunium, aut diem festum instituire in honorem Sancti, qui, vt talis à Summo Pontifice approbatus non sit, quia sicut publicam approbationem Sanctorum sibi Pontifex reuertit, ex consequenti cultus publicus illam supponens reuertitur est, *cap. 1. de relig. & venerat. Sancto.* Si tamen sanctus approbatus sit à Pontifice, poterit Episcopus ieiunium, votum, & festum publicum instituire iuxta *cap. fin. de feris. & cap. 1. de conse. rat. disp. 3.* Sic Sanch. Bonac. Bellarm. *suprà.* Barbola alios referens, *3. part. alleg. 105. n. 36.*

PUNCTVM IV.

Qua ratione liceat imagines Dei, & Sanctorum adorare.

1. Vnus sacrarum imaginum est sanctissimus.
2. De imagine Trinitatis, & Angelorum proponitur dubitatio, Sed illa non obstant firmatus illorum usus.
3. Eadem adoratio imaginis, & ei cuius est imago debetur. Diuerso tamen modo.

- 4 Proponitur obiectio. Et sic illi satis.
 5 An demon sub imagine Crucifixi apparens adorari possit.
 6 Ea que Christum tetigerunt adoranda sunt, sicut eius imago.
 7 Proponitur obiectio. Est illi satis.
 8 Instrumenta assumpta ad representanda passiones instrumenta ex hac practica ratione non sunt adoratione digna.
 9 Quae pena imposita sit imaginibus conculantibus.

Nemini Catholicorum dubium esse potest sanctissimum esse sacrarum imaginum usum, ipsaque esse adoranda, & veneranda, ut multis adversus haereticos nostri temporis defendit Azor. 1. p. lib. 9. cap. 6. g. 4. Valq. 100. lib. 2. de adorat. Suarez in 3. p. q. 2. 5. disp. 54. per septem sectio. Bellam. in disp. fidei Cathol. controu. 7. lib. 2. & alij plures, quos refert Barbosa in remiss. Concil. sess. 2. 5. decret. de venerat. S. mctor. Constatque ex usu, & praxi totius Ecclesiae, quae imagines Sanctorum excoluntur, amplectitur, coram illis procumbit, caput aperit, orationes fundit; non quod in ipsis credat inesse aliquam diuinitatem, vel virtutem, propter quam sint colende, vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia sit in imaginibus ligenda, veluti olim fiebat à Gentibus, qui in idolis suam spem collocabant, sed quoniam honos, qui in eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illa representant; ita vt per imagines, quas excoluntur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum illa similitudines gerunt, veneremus: Sic Concil. Trident. sess. 25. cap. 2. Neque obstat Exod. 20. & Deut. 4. Obserua ergo teipsum, ne forte deceptus facias tibi vllam similitudinem, Isai. 40. & 46. Cui similem fecistis Deum autem quam imaginem ponitis ei? Non, inquam obstant haec verba, vt ex illis inferatur omnem imaginum usum nobis prohibendum esse: tum quia si de imagine Dei sit sermo, & non de idolorum simulachro, illud praecceptum non erat iuris naturalis, sed ad summum positum scilicet respectu illius populi Iudaici: eò quod ad idololatiam erat propensus: quod praecceptum morte Christi abrogatum est, sicut alia caeremonialia, & iudicialia praeccepta. Tum quia, non vtrunque imago Dei prohibetur, sed quae assumitur ad representandum ad viuum Deitatem ipsam, vel eam, quae pro vero Deo coleretur, ac si in ea aliqua diuinitas, virtus, & efficacia inest. Adde, vt aliquibus placet, non videri imaginem Dei, & Sanctorum ibi prohiberi; sed tantum imaginem inanem, & fallorum Deorum, quales haec cum Deo comparanda sit.

Solum de imagine Dei, Trinitatis, & Angelorum est aliqua dubitatio: An tunc haberi, & coli possit? Ratio dubitationis est; quia Spiritus imagine corporea, & materiali representari non potest. Ergo non potest esse illius imago. Secundò, datur occasio errandi imperitis, qui existimant Deum, & Angelos esse, qualiter per imagines representantur. Nihilominus retinendus est harum imaginum vsus, tum quia ab Ecclesia est communitè permittitur, vel potius approbatus, tum quia in septima Synodo generali, quae est Nicena, 2. Actio. 5. 5. decisum fuit retinendam esse usum Angelos, & Spiritum sanctum depingendi: & idem est de reliquis personis Trinitatis sanctissimae. Tum quia non depinguntur, vt nobis representent sic esse, sed vt nobis representent sic apparere, & cuius qualitates, & virtutes sint, quod satis indicauit Trident. sess. 25. cap. 2. dum dicit: Si aliquando historias, & narrationes sacrae Scripturae, cum id indocta plebi expediat, exprimi, & figurati contingit, doceatur populus non propterea diuinitatem figuratis quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. Vnde cum Pater aeternus depingitur senex, est; quia sic Daniel. 7. Vultus est; Filius in eius pectore consistens, quia ab illo est genitus, Spiritus sanctus sub specie columbae, quia sic dignatus est se nobis ostendere. Angeli autem depinguntur tanquam iuuenes, non quia sic existant, sed quia sic saepe appaerunt, & vt indicetur eorum vitam nunquam senescere. Depinguntur alati ad indicandam eorum celeritatem in exequendis diuinis mandatis, & in albis vestibus propter eorum integritatem, puritatem, & innocentiam, vt optimè expendit Azor. 1. part. lib. 9. cap. 7. quast. 2. & 3. Valquez 3. p. quast. 2. 5. disp. 103. & de adorat. lib. 2. disp. 3. num. 44. 61. & seqq. Bellam. 1. 2. controuers. 4. lib. 2. cap. 8. Et ex his soluitur ratio dubitandi. Concedo enim imaginem assumi non posse ad representandam Spiritum in se; teneri tamen, vt saepe ostensus est, & per quandam metaphoram ad eius virtutes, & conditiones indicandas. Aduertendum tamen est in harum imaginum vsu, quod prudentissimè Concil. Trident. sess. 25. cap. 2. animaduertit: nempe, vt nulla illi dogmatis imagines, & rudibus periculosi erroris occasionem praebentes statuatur, nullaque prociaciu venturate depingantur, aut ornentur, ac denique nihil in illis sit inordinatum, nihilque profanum, nihil praeposterum, inhonestumque appareat, cum istum sit representationes cum rebus representatis omnino conuenire.

Sed inquires: Primò, quae adoratio imaginis Dei, & Sanctorum debeat? Respondeo eandem adorationem, quae debetur ei, cuius est imago, diuerso tamen modo: nam Deo, & Sanctis debetur adoratio vt personis, quae per se adoratione di-

gnae sunt: Imaginibus verò non debetur adoratio ob excellentiam aliquam, & virtutem, quam in se habent, & propter quam adoratione dignae sunt: sed quia referuntur ad Deum, & Sanctos, illisque representant. Quare cum ratio adorandi imaginem sit excellentia representata, eadem adoratione adoranda est, ac adoratur representatum: Sic Azor. 1. part. lib. 9. cap. 6. quast. 5. Bonacina dispensatione 3. quast. 1. punct. 3. numero 9. multis relatis Valquez lib. 2. de adorat. dispensatione 8. cap. 3. & sequentibus. Lessius lib. 8. cap. 36. dub. 3. num. 19. quia representatum ipsum in imagine adoratur, & per imaginem Deum, & Sanctos representatos adoramus; quia illos cum imagine in nostro intellectu, & affectu coniungimus.

Dices imaginem in se habere aliquam excellentiam, ob quam ueneratione digna sit. Est enim ad representandum Deum, & Sanctos instituta, ac proinde sacris vrbibus dedicata. Ergo ratione huius dedicationis, & representationis honore digna est. At non est digna eodem honore, ac est prototypus; quia haec dignitas representationis est distincta à prototypo, & prototypi dignitas multo inferior. Ergo. Faciuntque septima Synodus generalis, quae est Nicena, 2. Actio. 7. vbi instituitur Crucem, & imaginem Christi non laetia adoratione coli; sed alia multo inferiori. Exemplòque humano id fieri potest manifestum. Legatus enim Regis, & coli potest eodem honore, quod Rex, si Rex in Legato honoretur, & alio inferiori, quatenus in se dignitatem Legati habet, ob quam dignitatem honore specialiter dignus est: sic videtur dicendum in imagine duplici honore esse colendam, alio respectu, qui sit idem honore cum honore prototypi, alio absoluto, qui in ipsa imagine aliter potest excellentiam, quam in se habet, licet illa excellentia ad prototypum referatur, & ab eo pronuntietur.

Respondeo negando imaginem habere aliquam excellentiam in se, ob quam digna sit adoratione, & ueneratione à prototypo distincta. Tum quia Trident. expressè dixit, in imaginibus nullam inesse virtutem, ob quam ipse coli debeant. Tum quia adoratio est submissionis nota personae excellenti exhibita ex affectu illum, vt superioriorem recognoscendum; quòd rebus inanimatis, & irrationabilibus nequaquam potest conuenire; non enim rei inanimatae secundum se te submittere potes; quia semper illa superior est. Quod non procedit in Legato Regis. Nam ipse Legatus ratione Legationis constituitur tui superior, & dignus speciali honore, & ueneratione: at imago ob representationem non constituitur tui superior, cum semper sit res inanimata, & irrationalis, ac proinde nunquam per se digna est submissionis, & seruitutis nota. Est ergo cum exemplari adoranda, & non aliter. Cum autem septima Synodus imaginem Christi denegat adorationem laetiam, distinguunt inter submissionis notam, & affectum huius submissionis, & seruitutis, & submissionis notam dicit per se ad imaginem referri, quia ipsi procumbimus, humiliamur, &c. effectum verò submissionis ad ipsum Deum non ad imaginem terminari: at quia ex submissione, & affectu integra ratio adorationis coalescit, fit eadem adoratione Crucem, & Christum adorari. Eadem, inquam ex parte submissionis, submitto enim ad Crucem terminatur, affectus ad prototypum, cui affectus ex sententia Concilij adoratio laetia competit, ideòque dicit adorationem laetiam Crucis non pertinere, vt lastimè expendit haec omnia Valquez lib. 2. de adorat. 100. disp. 8. Idem quod dictum est de imagine Dei, Christi, & Sanctorum, dicendum est de eorum nominibus, esse quidem adoranda eadem adoratione, ac adoratur prototypus, quia non ratione sui, sed ob excellentiam exemplaris, quod representat, & in cuius cognitionem nos docent, adoratur. Sic Azor 1. p. lib. 9. cap. 8. quast. 12. Bonacina disp. 3. de adorat. p. 3. in fin. Valquez lib. 2. de adorat. disp. 8. cap. 10. Suarez 2. in 3. disp. 56. sect. 5.

Inquires secundò, an si demon sub imagine crucifixi tibi appareat, possis adorare? Clarum est non licere, si dubius es, esse demonem; quia neminem potes adorare, nisi cum morali certitudine esse dignum ueneratione. At si probabiliter existimes rem Deum apparere, sic adorare poteris: sic optimè expendit Valquez lib. 3. de adorat. disp. 1. cap. 5. Bonac. disp. 3. q. 17. 1. 2. 5. Cautè tamen debes procedere ne decipiaris: saepe enim deceptio in his apparitionibus contingit, & demon in Angelum locis se transfiguratur. Quapropter probabilis credo non licere sic representatum adorare absolute, nisi sub conditione expressa, si tu es Christus, Deipara, vel Sanctus: quia haec apparitiones, tam à bono Spiritu, quam à malo fieri solent. Ergo vt videretur morale periculum errandi, apponi debet conditio: sic relato Aristodoro. Bonac. Marfil. Gabr. Syluest. Armilla, & alii docent Azor 1. p. lib. 9. cap. 9. quast. 11. Secus verò contingit in adoratione Hostiae, quam eleuat Sacerdos; quia in ipsa non est morale periculum errandi cum abique temeritate iudicare non possis consecratam non esse, ideòque necesse non est expressam conditionem apponere, sufficit tacitam habere, quae consistit in eo, quod eo animo, & affectu sis, vt nequaquam Hostiam adorates, nisi putares consecratam esse: sic pluribus rebus firmat Azor. quast. 10. Valquez in 3. p. disp. 110. cap. 15. Bonac. disp. 3. de adorat. q. 1. p. 2. n. 7.

Inquires Tertio, an ea, quae Christum Dominum tetigerunt, vt Crux, clauis, lancea, spine, adoranda sit adoratione laetiae, sicut eius imago adoratur? Et generaliter, an ea, quae

Sanctos tetigerunt adoranda sunt eadem adoratione, qua eorum imagines adorantur? Affirmative respondeo cum D. Thom. communiter recepto. 3. part. quaest. 25. art. 4. Azor. 1. p. lib. 9. c. 5. q. 9. Valquez de ador. lib. 3. disp. 1. cap. 2. Ratio est manifestas; quia sicut imaginem ratione representationis cum prototypo coniungimus, & ob eandem causam in illa prototypum adoramus, ipsique reverentiam exhibemus, sic rebus quibuslibet inanimatis, quae Christum, & Sanctos tetigerunt ratione contactus, reverentia, & honor exhiberi potest.

9 Dices, si hoc verum est, etiam asinum, quae Christum portavit adorandum esse si videret, item manus impiorum flagellantium, & percutientium Christum. Respondeo negando consequentiam, & primo de asina id non decet; quia videretis asinam ob aliquam excellentiam illius honorare. De manibus autem impiorum, id est, omnino negandum; quia non religiosae, sed impiae, nefariae, contumeliosae Christi Dominum tetigerunt; ac proinde non adorandas, sed potius execrandas sunt. Secus vero dicendum est de instrumentis mortuis, & separatis. Item si manus illas impias coleres, indicares irrisiones, & vulnera ab illis Christo facta tibi placeret.

8 Quatio, inquires, an quilibet Crux, & quilibet instrumenta, quae ad representanda Christi instrumenta efformantur, digna sunt adoratione; Respondeo sub hac ratione praecise digna non esse; quia illud est dignum veneratione, & cultu, quod coniungitur cum re animata, & rationali cultu, & veneratione digna. At haec instrumenta secundum hanc rationem non coniunguntur cum Christo, sed cum eius passionis instrumentis inanimatis, quibus nullus per se cultus debetur. Ergo sic cum D. Thom. 3. p. q. 25. art. 4. tradit Azor. 1. p. lib. 9. c. 6. q. 9. Bonac. disp. 3. de ador. q. 1. p. 3. n. 8. Aduecto tamen supra haec instrumenta efformari ad representandam Christi passionem, & tunc veneratione digna sunt; quia sunt imagines Christi pro nobis passificae. Suarez 3. p. q. 25. disp. 56. sect. 2. & Bonac. supra. Est tamen inter Crucem, & reliqua instrumenta haec differentia, ut dixit D. Thom. supra relatus, quod Crux semper assumitur non solum ad representandam Crucem, in qua Christus pendit, sed etiam ad representandum ipsum ibidem pendentem. Alia autem instrumenta ratio ad representandum Christum passum assumuntur; ac proinde cuiusque Crucis semper latitiae honor debetur, secus aliis instrumentis Azor. 1. p. lib. 9. cap. 6. q. 2.

9 Quatio inquires, qua poena afficiendi sunt, qui imagines contemnant, irident, aut male tractant? Respondeo nullam in iure statutam esse: arbitrari tamen poterit poenam iudex pro qualitate delicti, iuxta text. in c. si Canonici, v. ult. iuncta gloss. penult. de officio ordinarij in 6. Flagellis, vel exilio, vel amputatione manus: sic Doctores statim referendū si iniuria publica sit, & nimis scandalosa, poterit reus poena mortis puniri: sic ex Angelo, in Lex. Senatus consulto, ff. ad l. Cornel. de Sycariis, affirmat Menochius lib. 2. de arbit. casu 376. an 3. Farinac. 2. part. Praxis quaest. 20. a num. 68. Azor. 1. p. lib. 9. c. 7. quaest. 4. & alij apud ipsos. Hoc delictum est mixti fori, poterit iudex Ecclesiasticus, & secularis ad praevencionem cognoscere. Quia delinquens aduersus religionem omnibus iniuriosus existit, iuxta l. Manichaeos, C. de Haereticis. Item censores fidei possunt in eum tanquam de haeresi vehementer suspectum animaduertente, ut bene tradit Simanch. de Carbolis. instit. tit. 33. num. 17. Azor. dicta quaest. 4. Farinac. de haeresi quaest. 178. n. 53.

PUNCTVM V.

An licitum sit templa, & altaria in honorem Sanctorum erigere, vota illis fundere, festa statuere?

- 1 Altaria, & templa in honorem Sanctorum dicantur.
- 2 Dies festi Sanctis dicantur.
- 3 Vota Sanctis fundimus.

1 Azor. 1. p. lib. 9. c. 10. quaest. 8. probat optime à principio nascentis Ecclesiae templa, & altaria Deo dicantur, in Sanctorum tamen honorem, & venerationem, cedit enim in magnum Sanctorum honorem, si ob eorum respectum, templa, & altaria erigas Deo, ibique Deo sacrificia offeras. Quapropter ratione huius respectus dicitur templum Sanctis esse dedicatum. Non quia in ipso templo, & altari sacrificium Sanctis fit offerendum, cum soli Deo sacrificari possit: sed quia in memoriam, & recordationem Sanctorum, & in eorum honorem Deo sacrificandum fit. Item dicantur templa Sanctis tum ad ferendas eorum reliquias, tum ut gratiores sint nostrae preces ibi factae, tum ut facilius ibidem exaudiantur. Tum et suis precibus, & meritis, quae illo in loco specialiter reuocent nos prodeant, & defendant.

2 Item dies festos Sanctis dicamus. Tum ut eos honoramus. Tum ut eorum virtutes, & gesta celebremus, tum ut facilius eorum patrocinium consequamur. Deinde vigilias habemus, & institimus in eorum honorem ob eandem rationem: cupimus enim eorum meritis, & vigilias nostras vigilias Deo acceptas fieri.

3 Vota deinde Sanctis fundimus, non quia ipsis directae fiant, sed quia sunt Deo in Sanctorum honorem, quos cupimus, tum testes habere nostrae promissionis, & obligationis, tum patronos, qui nobis impetrent gratiam ad promissa exequenda. Cum vero votum est de materia, quae specialiter cedit in honorem Sancti, ut si Beatae Virgini, Petro, Francisco, Ignatio promittas calicem, vestem, vel quid aliud, tunc respectu Sancti est honoraria promissio ad duliam pertinet; respectu vero Dei est votum, quia vovet Deo promissionem Sanctis factam executuram. Sic Lessius lib. 2. c. 40. dub. 5. n. 27.

PUNCTVM VI.

De Sanctarum Reliquiarum adoratione, & cultu.

- 1 Sanctarum reliquias, & quae illos tetigerunt adoranda sunt.
- 2 Eadem adoratio ipsis datur, quae adoratur personis.
- 3 Debes tamen esse moraliter certus persona adorata reliquias esse.
- 4 Si publico cultu veneranda sunt reliquias, qualiter tibi debent esse proposita.
- 5 Mollus, quem servare debet Episcopus in reliquiarum approbatione.
- 6 Extra diocesim potest fieri haec approbatio.
- 7 Si alio transferantur non indigent approbatione.
- 8 Corpus adorari potest uno in loco ex Episcopi approbatione, tamen si dicatur alibi esse.
- 9 Cuiuslibet licet Sanctas reliquias secum portare.
- 10 Peccatum commissum deserendo reliquias, non habet speciem necessarium in confessione manifestandam, quamvis aliqui contrarium tenant.
- 11 Licitum tibi est crucem variis reliquiis non approbatis ab Episcopo ornatae populo adorandam proponere.
- 12 Sicut reliquiis approbatus miscetur non approbatus, non licet tibi eas populo adorandas proponere.
- 13 Virgines causa debet esse, ut reliquias antiquae ex capsulis extrahantur.
- 14 Ex uno loco in alium possunt Sanctae reliquiae transferri, servatis tamen aliquibus conditionibus.
- 15 Si pie, & religiose laicus reliquias tangat, non peccat.
- 16 Licitum, & sanctissimum est ad imagines, & sepulchra Sanctorum cereos accendere.
- 17 Pecuniam dare potes non ob videndas reliquias, sed ne illas videres, & habere impediaris.
- 18 Non est prohibitum ostendere reliquias intentione, ut elemosyna augeantur.
- 19 Accipiens reliquias ab alio possessas illo invito furtum, & sacrilegium committit.
- 20 Excipe nisi ab infidelibus possideantur, vel autoritate praefati, quibus illarum custodia commissum est, fiat.
- 21 Nulla poena ipso iure imposta est furtivis sacras reliquias. Excipe constitutionem Greg. de hac re.
- 22 Cereos agnos debes pedes, & religiose venerari.
- 23 Sub poena excommunicationis prohibitum est hos agnos pingere, & illuminare, & plura vendere, quam venderentur seclusa consecratione, & expensis in illorum asportatione.
- 24 Clerici in minoribus eos tangere possunt, laici si absque necessitate tangant; non videntur culpam mortalem committere.
- 25 Manente consecratione vestes, & vasa sacra vsibus profanis accommodare graue est peccatum, perdita consecratione, esto excusetur à peccato, indecens tamen est.
- 26 Vestes, vasa profana vsibus sacris applicari possunt, & quae ratione.

1 Nemini Catholicorum est dubium Sanctorum reliquias, siue partes ipsorum fuerint, ut carnes, ossa, dentes, capilli, vngues, cineres, siue res aliae, quae ipsos in vita, vel post mortem tetigerint, ad ipsosque pertinuerint adorandas, & sacro honore habendas esse: sic est definitum in Concilio Grangencan. 5. & in septima Synodo Generali, a. 7. in Brachar. 3. can. 5. in Lateranens. c. 62. & praecipue in Trident. Sess. 25. c. 2. & multis exornat Valq. de Ador. lib. 3. disp. 3. Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. quaest. 2. Suarez in 3. p. tit. 1. disp. 55. B. luum. lib. 1. de Sanctis, c. 1. Valent. 2. 2. disp. 6. quaest. 11. punct. 5. & 6. ibique filioola argumenta haereticorum dissolvunt. Quod si inquires; an vermes, in quas corpora Sanctorum convertuntur, adorandi sint sicut adorantur cineres. Dicendum est adpari non debere. Nam esto corpus Sancti tetigerint, & ob eam causam venerari possunt; quia non vermes, sed Sancti in germibus venerantur. At indecens videtur in his rebus putridis, & foetidis, & oblectis Sanctos venerari: quia indecens esse videtur eos in illis rebus apprehendere.